

ОСОБЕНО МНЕНИЕ
на съдията Цанко Хаджистойчев по к.д. № 2/2000 г.

Особеното мнение се отнася до обявени за противоконституционни разпоредби от Данъчния процесуален кодекс, за които смятам, че искането не следваше да бъде уважено.

Несъгласието ми с решението за тях е продиктувано от следните съображения :

1. За чл.14, ал.2 ДПК

Разпоредбата прогласява принципа, че частните държавни и общински вземания се събират по общия ред. Допуска и изключение: събирането им “по реда на този кодекс”, когато е предвидено изрично със закон. Изключението е предмет на искането и на решението на съда.

Според искането тази уредба противоречи на чл.17, ал.1 и 3 от Конституцията и “поставя в неравностойно положение другите видове частна собственост”. Решението на съда вижда нарушение на чл.17, ал.1 и 2 и чл.19, ал.2 от основния закон. Позовава се на решение № 19 от 1993 г. по к.д. № 11/1993 г.

От мое гледище смятам, че нарушение на конституционни разпоредби няма. Пропуска се преди всичко обстоятелството, че въпросната част от разпоредбата на чл.14, ал.2 ДПК рефлектира единствено в сферата на държавната и общинската собственост. Извън тях тя няма ефект. Създаването на привилегирован ред за реализацията на частни държавни и общински вземания, такъв какъвто съществува за публичните държавни и общински вземания, не означава противопоставяне на друга собственост. Трансформацията на частно държавно или общинско вземане в публично, извършена със закон, е конституционно допустима.

Нормата на чл.17, ал.2 от Конституцията обявява, че собствеността е частна и публична. Както изтъква решение № 19 от

1993 г. на Конституционния съд, на което се позовава настоящото решение на съда, правилото не посочва разграничителния критерий, според който да се определи коя собственост трябва да се счита за частна и коя – за публична. С изключение на чл.17, ал.3 от Конституцията, който обявява частната собственост за неприкосновена, в Конституцията няма други норми, в които да се говори за частна или публична собственост.

Държавата, извън изрично изброените в чл.18, ал.1 от Конституцията обекти, може да има и друго имущество като своя публична собственост. След като няма конституционно установен разграничителен критерий, определянето на тази друга държавна собственост, респ. отграничаването ѝ от частната държавна собственост, може да стане само със закон. Същото положение съществува при общинската собственост. Само със закон може да се определи и кръгът на вещите, които са публична собственост на общините, сир. да се разграничат от частната общинска собственост. Конституцията е предоставила на Народното събрание да решава коя собственост на държавата и на общините е публична и коя – частна. Това правомощие произтича от разпоредбата на чл.17, ал.4 от Конституцията. Оттук следва, че в компетентността на законодателя е възможността да придава на частни държавни и общински вземания качества на публични вземания. Разпоредбата на чл.14, ал.2 ДПК в разглежданата част не само не е в противоречие на чл.17 от Конституцията, но тя има своето основание именно в него – чл.17, ал.4 от основния закон.

Няма нарушение и на чл.19, ал.2 от Конституцията. Конституционният съд е имал възможността да се произнесе, че еднакви правни условия за стопанска дейност по смисъла на посочения конституционен текст “не означава еднакъв данъчен режим за всички” – решение № 19 от 1998 г. Казаното намира приложение за процесния

случай, който е също в областта на данъчното законодателството. Възможността по чл.14, ал.2 ДПК представлява по същество приравняване на частни държавни или общински вземания към вземания за данъци, да се събират както данъците.

Изключението по чл.14, ал.2 ДПК е препращаща норма към друг закон, който да конкретизира. Възможни са случаи, когато държавата и/или общината са единствен титуляр на вземанията. В тези случаи и дума не може да става за противопоставяне, за “поставяне в неравностойно положение”, след като няма други собственици. Тезата на противоконституционност рухва. Само по себе си това идва да покаже, че предварителното обявяване на препращащата разпоредба за противоконституционна е неприемливо, още повече, че конкретният закон ще подлежи на конституционен контрол.

Най-сетне, според чл.18, ал.6 и чл.104 от Конституцията, собствеността на държавата и общините, независимо дали е публична или частна, служи на обществени интереси. Разпоредбата на чл.14, ал.2 ДПК, като предвижда възможност за частни вземания на държавата и общините да се събират по реда на публичните вземания, удовлетворява принципа за обществен интерес, залегнал в посочените конституционни текстове. Разпоредбата трябва според мен да се схваща за модификация на този принцип в областта на вземанията.

Ето защо, и от тази гледна точка не мога да приема изключението по чл.14, ал.2 ДПК за противоконституционно.

2. За чл.157, ал.2 и 5 ДПК

Разпоредбите са в глава шестнадесета на кодекса, която урежда конкуренцията между публичното и частното изпълнително производство. Обявени са за противоконституционни относно израза “и приравнените към публичните”.

Изразът изравнява режима на публичните вземания с други държавни вземания, които не са публични, но по силата на закона са

приравнени към тях. Приетата противоконституционност идва от разбирането на съда за конституционна недопустимост на заличаването на различието между публични и частни вземания със закон, застъпено относно чл.14, ал.2 ДПК.

По този въпрос изразих становището си по-горе в т.1 на особеното мнение.

По същите съображения, които изложих за изключението по чл.14, ал.2 ДПК, смятам, че разпоредбите на чл.157, ал.2 и 5 ДПК в тяхната цялост са също конституционно съобразни

3. За чл.186, ал. 6 ДПК

Разпоредбите на чл. 186 ДПК регламентират производството за принудително изпълнение при несъстоятелност на длъжника, вкл. случаи на възобновяване спряното производство от изпълнителния директор на Агенцията за държавни вземания. Според чл.186, ал.6 ДПК в тези случаи разпоредбите на чл.706, ал.1 и 3 от Търговския закон не се прилагат по отношение на публичните и тези частни държавни вземания, чието принудително събиране се извършва по реда на публичните.

Обявена е за противоконституционна частта от разпоредбата на чл.186, ал.6 ДПК, която приравнява към режима на публичните държавни вземания частни вземания на държавата, чието принудително събиране се извършва по реда на публичните. В мотивите на решението е посочено, че основните съображения за това са изложени при обсъждането на чл.14, ал.2 и чл.157, ал.2 и 5 ДПК.

При това положение, не е необходимо да се изтъква друго, освен, че казаното вече от мен по-горе в т.1 и т.2 запазва сила и тук.

4. За § 3 от Преходните и заключителни разпоредби

С него се внасят изменения и допълнения в Закона за събиране на държавните вземания /ЗСДЗ/, свързани с Данъчния процесуален кодекс.

Искането е уважено за тези от тях, които изразяват изключението по чл.14, ал.2 ДПК, прието от съда за противоконституционно.

Това са създадените чл.85, ал.2 и 3 ЗСДВ в частите им, в които се предоставя на Агенцията за събиране на държавни вземания да установява и да събира частни държавни вземания приравнени на публични вземания със закон, както и да представлява държавата в производството по несъстоятелност за такива вземания. Тук спадат и новосъздадените със същия § 3 разпоредби на чл.87, ал.3 и 4 ЗСДВ.

По изложените вече съображения не мога да се съглася и с тази част на решението.